

PRIVREMENI IZVEŠTAJ
16. septembar– 7. oktobar 2026. godine

9. oktobar 2026. godine

I. KRATAK REZIME

- Vanredni parlamentarni izbori zakazani za 25. oktobar održavaju se u kontekstu višegodišnje političke krize i sve dublje polarizacije u srpskom društvu, što se sve više odražava i na funkcionisanje državnih institucija. Studentski protesti, koji su izbili nakon pada nadstrešnice na železničkoj stanici u Novom Sadu u novembru 2024. godine, kada je poginulo 16 osoba, prerasli su u politički pokret i postali jedan od glavnih takmaca na ovim izborima. Aleksandar Vučić je 27. septembra podneo ostavku na mesto predsednika kako bi predvodio listu Srpske napredne stranke (SNS).
- Izborni pravni okvir pretrpeo je nekoliko značajnih izmena 2025. i 2026. godine, od kojih su neke u potpunosti ili delimično obuhvatile ranije preporuke ODIHR-a. Iako su pojedini sagovornici Misije za posmatranje izbora ODIHR-a pozdravili ove izmene, više njih je izrazilo zabrinutost u pogledu inkluzivnosti i delotvornosti procesa konsultacija, usvajanja pojedinih izmena uoči samih izbora, kao i njihove dosledne primene u dobroj veri. Nekoliko ranijih preporuka ODIHR-a, uključujući i one prioritete, i dalje nije ispunjeno, naročito onih koje se odnose na zastrašivanje i pritiske na birače, sankcije i nadzor nad povredama pravila u kampanji i njenom finansiranju, određene aspekte zloupotrebe javnih resursa, nezavisnost i efikasan nadzor medijskog regulatora, bezbednost novinara i ograničenja biračkog prava.
- Izbore sprovodi trostepeni organ na čijem je čelu Republička izborna komisija (RIK). RIK je do sada ispoštovao sve zakonske rokove za pripremu izbora, a njegove sednice se prenose uživo putem interneta i otvorene su za medije i posmatrače. Iako je RIK izrazio uverenje u svoje kapacitete za sprovođenje izbora, pojedini sagovornici MPI ODIHR-a na nacionalnom i lokalnom nivou izrazili su zabrinutost u pogledu nepristrasnosti i političke neutralnosti organa za sprovođenje izbora, kao i sumnju u nedostatke u pogledu integriteta glasanja u inostranstvu i glasanja van biračkog mesta. Iako odredbe iz maja 2026. godine, kojima se uvode obavezna obuka i sertifikacija lica koja učestvuju u organima za sprovođenje izbora, stupaju na snagu tek 2027. godine, RIK je obučio oko 1.500 trenera za organizovanje obuke lica u organima za sprovođenje izbora i sprovodi aktivnosti informisanja i edukacije birača putem elektronskih medija i internet kanala.
- Biračko pravo imaju punoletni državljani, osim onih koji su odlukom suda u potpunosti lišeni poslovne sposobnosti ili biračkog prava. Upis u birački spisak je pasivan, pri čemu je u Jedinostveni birački spisak (JBS) upisano oko 6,5 miliona birača. Uprkos nastojanjima sa navedenim ciljem unapređenja transparentnosti biračkog spiska, brojni učesnici u izbornom procesu izrazili su zabrinutost u pogledu tačnosti JBS-a, uključujući neuobičajeno visok broj birača registrovanih u pojedinim opštinama i na određenim adresama. Organi vlasti nisu javno objasnili navedena odstupanja niti su naznačili da li se ona ispituju. Novoformirana višestranačka Komisija za reviziju biračkog spiska započela je reviziju Jedinostvenog biračkog spiska, a prvi izveštaj treba da podnese do 28. oktobra; nekoliko njenih članova izjavilo je da do sredine avgusta nisu dobili pristup relevantnim podacima, a i kad su dobili, pristup je bio samo delimičan, što je omogućilo tek ograničenu unakrsnu proveru podataka o upisu birača.

- Svi birači imaju pravo da se kandiduju za parlament, iako pojedinačni nezavisni kandidati nisu dozvoljeni. Izborne liste moraju da imaju najmanje 10.000 potpisa podrške, dok je za liste nacionalnih manjina taj broj smanjen na 5.000. Nakon izmena i dopuna iz maja 2026. godine, birači mogu podržati više od jedne izborne liste, a učesnici na izborima mogu otkloniti nedostatke utvrđene u svojoj dokumentaciji. Svih 19 lista koje su podnele candidature RIK-u je proglašeno, uključujući polovinu u skladu sa kriterijumima koji važe za liste nacionalnih manjina; jedna lista je naknadno povučena. Sve proglašene liste ispunile su uslov da najmanje 40 odsto kandidata bude manje zastupljenog pola; međutim, samo jedna lista ima ženu na prvom mestu.
- Zvanična kampanja je počela raspisivanjem izbora 9. septembra, iako je nezvanična kampanja započela i ranije. Jedan broj učesnika na izborima i organizacija civilnog društva izrazio je zabrinutost zbog onoga što smatraju zloupotrebom javnih resursa, uključujući odluku s kraja avgusta o isplati jednokratne pomoći punoletnim građanima u iznosu od skoro jedne milijarde evra, kao i zbog znatnih nejednakosti u resursima za kampanju koje srazmerno najviše pogoduju vladajućoj stranci. Do danas, kampanja je uglavnom umerenog intenziteta, ali izuzetno polarizovana, uz terensku kampanju od vrata do vrata, štandove na ulicama i nekoliko dobro posećenih skupova. Predstavnici izbornih lista prijavili su brojne primere zastrašivanja svojih aktivista. Na pojedinim lokacijama zabeležene su tenzije tokom ulične kampanje, uz izolovane slučajeve nasilja.
- Kampanja na društvenim mrežama je u velikoj meri neregulisana, iako se nedavno usvojena pravila o razdvajanju naloga javnih funkcionera na društvenim mrežama za službene i svrhe kampanje, kao i novi propisi o kampanji trećih lica, primenjuju i na internetu. Nijedna institucija nije određena da vrši opšti nadzor nad kampanjom na internetu. Mnogi sagovornici MPI ODIHR-a izrazili su zabrinutost zbog dezinformacija i manipulativnog sadržaja na internetu, koji se šire i dodatno plasiraju naročito putem vodećih medija i od strane javnih funkcionera, dok tokom izbora ne postoji međuinstitucionalni mehanizam koji bi javno koordinisao odgovore na dezinformacije na internetu, kao ni na spoljno uplitanje i manipulisanje informacijama. Izveštaji o navodnoj upotrebi špijanskog softvera protiv pripadnika opozicije i aktivista dodatno su pojačali zabrinutost u pogledu poštovanja digitalnih prava, uključujući integritet ličnih podataka.
- Kampanje se finansiraju iz javnih i privatnih izvora. Izmenama i dopunama iz 2026. godine po prvi put je uvedeno ograničenje rashoda za kampanju u iznosu od 6 miliona evra, regulisano je učešće trećih lica u kampanji i dodatno finansiranje izbornih lista iz javnih sredstava uslovljeno je zastupljenošću žena, čime je obuhvaćen jedan broj ranijih preporuka ODIHR-a. Agencija za sprečavanje korupcije (ASK) vrši nadzor nad finansiranjem kampanja učesnika na izborima i prati upotrebu javnih resursa tokom kampanje. ASK je angažovao posmatrače, objavio nedeljne statistike, i izdao smernice za finansiranje kampanje za političke entitete i druge strane. Iako su mnogi sagovornici MPI ODIHR-a pozdravili ove izmene i dopune, ocenili su da je njihova praktična primena do sada bila ograničena i primetili da ASK još uvek nije preduzela blagovremene mere za sprovođenje zakona tokom kampanje. Učesnici na izborima dužni su da podnesu preliminarne izveštaje o finansiranju kampanje pet dana pre dana glasanja, a ti izveštaji treba da obuhvataju kampanju do sedam dana pre glasanja.
- Polarizovano medijsko okruženje i dalje je ograničeno malim tržištem oglašavanja i činjenicom da zavisi od javnog finansiranja, što, prema oceni mnogih sagovornika MPI ODIHR-a, medije izlaže političkom i ekonomskom uticaju. Utisak je da većina nacionalnih i regionalnih pružalaca medijskih usluga naklonjena vladi i vladajućoj stranci. Novinarska udruženja prijavila su napade, zastrašivanje, kampanje blaćenja, ometanje izveštavanja, kao i krivične i parnične postupke protiv novinara. Tokom kampanje, javni servisi i komercijalni emiteri moraju obezbediti nediskriminatorno izveštavanje o izborima. Regulatorno telo za elektronske medije (REM) rešilo je dugotrajnu blokadu u rukovodstvu 22. septembra i od 10. septembra vrši nadzor nad 11

televizijskih pružaoca usluga primenjujući svoj uzorak za nadzor iz 2023. godine; predlog za proširenje uzorka, koji je obuhvatao i *Informer TV*, nije usvojen usled izjednačenog broja glasova u Savetu REM-a.

- RIK odlučuje o prigovorima na odluke, delovanje i propuste organa za sprovođenje izbora na javnim sednicama, a sve odluke do sada su objavljivane blagovremeno. Do 7. oktobra, RIK je razmotrio 21 prigovor, od kojih su 2 usvojena, dok je Upravni sud po žalbi meritorno potvrdio svih deset odluka RIK-a. Izmenama i dopunama iz maja 2026. godine uvedeni su skraćeni rokovi za Ustavni sud za odlučivanje u izbornim sporovima. Više sagovornika MPI ODIHR-a izrazilo je zabrinutost u pogledu nezavisnosti pravosuđa. ASK odlučuje o prijavama koje se odnose na zloupotrebu javnih resursa i javne funkcije, kao i na kršenje propisa o finansiranju kampanje, a može postupati i po službenoj dužnosti. Iako se određene vrste njenih odluka objavljuju, ASK razmatra predmete na sednicama zatvorenim za javnost i ne vodi javni registar prijava; do danas je izdala upozorenja za 17 javnih funkcionera.
- Zakon predviđa domaće i međunarodne posmatrače tokom izbora. Nekoliko organizacija domaćih posmatrača sprovodi dugoročno posmatranje i planira da angažuje posmatrače na sam dan glasanja. Pojedini sagovornici MPI ODIHR-a iz redova organizacija civilnog društva opisali su okruženje za civilno društvo kao sve više neprijateljsko i zastrašujuće, ocenjujući da to odvraća građane od angažovanja i stvara probleme za nezavisno posmatranje izbora. Organizacije domaćih posmatrača takođe su prijavile javne pritiske, kao i fizičke i verbalne napade, i izrazile zabrinutost za bezbednost svojih posmatrača.

II. UVOD

Nakon poziva vlasti, Kancelarija OEBS-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) osnovala je Misiju za posmatranje izbora (MPI) 16. septembra.¹ Misija za posmatranje izbora ODIHR-a, na čelu sa Eoganom Marfijem (Eoghan Murphy), sastoji se od glavnog tima od 14 članova sa sedištem u Beogradu i 30 dugoročnih posmatrača raspoređenih od 25. septembra širom Srbije. Članovi misije dolaze iz 25 država članica OEBS-a, pri čemu 50 odsto članova misije čine žene. ODIHR je zatražio od država članica da upute 300 kratkoročnih posmatrača radi posmatranja izbornog postupka na sam dan glasanja.²

III. OPŠTI I POLITIČKI KONTEKST

Vanredni parlamentarni izbori zakazani za 25. oktobar održavaju se u kontekstu dugotrajne političke krize, sve većeg gubitka poverenja u državne institucije i sve dublje polarizacije u srpskom društvu.³ Smislen politički dijalog i međustranačka saradnja i dalje su ograničeni, dok polarizovano okruženje sve više utiče na funkcionisanje javnih institucija.

Dosadašnju Vladu, izabranu 2023. godine, predvodila je Srpska napredna stranka (SNS), koja od 2012. godine vlada u koaliciji sa Socijalističkom partijom Srbije (SPS). Promene u parlamentarnim koalicijama od poslednjih izbora dovele su do toga da se 10 izbornih lista izabranih 2023. godine podeli na 18 poslaničkih grupa.⁴ Žene čine 37,6 odsto dosadašnjeg saziva parlamenta, što predstavlja blagi porast u odnosu na 2022. godinu (36,4 odsto). Od 31 ministra, devet su žene.

¹ Videti prethodne ODIHR-ove [izveštaje o posmatranju izbora](#) u Srbiji.

² Misija za posmatranje izbora ODIHR-a ne posmatra izbore za savete nacionalnih manjina koji će se održati 8. novembra.

³ Uključujući predstojeće izbore, šest od poslednjih osam parlamentarnih izbora održano je vanredno.

⁴ Sastav dosadašnjeg saziva parlamenta dostupan je u prilogu [ovde](#).

Pad novoobnovljene nadstrešnice na železničkoj stanici u Novom Sadu u novembru 2024. godine, kada je poginulo 16 osoba, izazvao je proteste i blokade univerziteta predvođene studentima i doveo do formiranja značajnog političkog pokreta. U januaru 2025. godine, kontroverze u vezi sa nasiljem nad demonstrantima dovele su do ostavke predsednika Vlade Miloša Vučevića.⁵ Prvobitni zahtevi studentskog pokreta za utvrđivanje odgovornosti državnih organa i poštovanje vladavine prava od maja 2025. godine prerasli su u poziv na održavanje vanrednih izbora, uz njihovu najavljenju nameru da se registruju kao učesnik na izborima.⁶

Na predlog Vlade, predsednik Republike Aleksandar Vučić raspustio je Narodnu skupštinu 9. septembra i raspisao vanredne parlamentarne izbore za 25. oktobar.⁷ Odluci predsednika da raspiše izbore prethodili su meseci javnih izjava u kojima je ukazivano na njihovu verovatnoću.⁸ Predsednik je potrebu za vanrednim izborima obrazložio političkim previranjima usled čega je potrebno da građani donesu odluku o budućem pravcu Srbije.⁹ U skladu sa ranije najavljenom namerom, Aleksandar Vučić je 27. septembra, 19. dana kampanje, podneo ostavku na mesto predsednika Republike kako bi predvodio listu „Aleksandar Vučić – Ujedinjena Srbija” na parlamentarnim izborima.¹⁰ Predsednica Narodne skupštine Ana Brnabić trenutno vrši dužnost predsednika Republike.

Domaći i međunarodni akteri sve češće izražavaju zabrinutost u pogledu poštovanja osnovnih sloboda, uključujući i slobodu mirnog okupljanja.¹¹ Srbija ima status kandidata za članstvo u EU od 2012. godine; međutim, u julu 2026. godine, osam država članica EU usprotivilo se otvaranju Klastera 3 u pristupnim pregovorima, čime je onemogućeno postizanje neophodne jednoglasnosti, uz pozivanje na zabrinutost u pogledu vladavine prava i usklađenosti Srbije sa spoljnom i bezbednosnom politikom EU.¹²

IV. PRAVNI OKVIR I IZBORNI SISTEM

Parlamentarni izbori prvenstveno su uređeni Ustavom iz 2006. godine i Zakonom o izboru narodnih poslanika (ZINP) iz 2022. godine, uz dopunu odluka i uputstava Republičke izborne komisije (RIK). Izborni zakonodavni okvir je četiri puta značajno izmenjen i dopunjen od poslednjih parlamentarnih izbora, uključujući izmene i dopune Zakona o jedinstvenom biračkom spisku (ZJBS) iz 2025. godine, ZINP-a i drugih izbornih zakona u maju 2026. godine, Zakona o finansiranju političkih aktivnosti

⁵ [U svojoj izjavi od 28. januara 2025. godine](#), predsednik Vlade je kao razlog za ostavku naveo napade na studente u Novom Sadu

⁶ Studentski pokret od svog nastanka traži veću finansijsku transparentnost svih ugovora koje sklapa država.

⁷ Istog dana kada je Vlada predložila raspisivanje izbora, 7. septembra, u Beogradu je uz vojne počasti i prisustvo visokih državnih zvaničnika održana sahrana Ratka Mladića, koga je Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju osudio za ratne zločine, zločine protiv čovečnosti i genocid, što je izazvalo oštre kritike dela opozicije i međunarodne zajednice.

⁸ Predsednik je 30. maja 2025. godine [doveo u vezu](#) termin održavanja izbora sa pripremama za izložbu Ekspo 2027 u Beogradu.

⁹ [Sažetak](#) predloga Vlade objavljen je 7. septembra, dok su mediji [preneli](#) izjavu predsednika Vučića.

¹⁰ Drugi mandat tadašnjeg predsednika trebalo je da istekne 31. maja 2027. godine. Ustav dozvoljava najviše dva petogodišnja mandata. Datum održavanja vanrednih predsedničkih izbora još nije potvrđen.

¹¹ Tokom demonstracija 15. marta 2025. godine, iznenadna masovna panika dovela je do povređivanja prisutnih i pokrenula optužbe o korišćenju zvučnog oružja, što je [Vlada demantovala](#). Protest, opisan kao najveći u istoriji Srbije, prema procenama Vlade okupio je 107.000 ljudi, dok je nezavisni Arhiv javnih skupova procenio broj učesnika na između 275.000 i 325.000. U aprilu 2025. godine, Specijalni izvestioci UN-a [izrazili su zabrinutost](#) zbog moguće upotrebe akustičnog oružja i naveli druge „ozbiljne razloge za zabrinutost povodom onoga što deluje kao sve veće ograničavanje prava na mirno okupljanje”.

¹² Videti dokument [Radne grupe Saveta Evrope](#) za proširenje i države koje pregovaraju o pristupanju EU od 6. i 7. jula 2026. godine koji se odnose na Srbiju i Klaster 3. Videti takođe [medijske izvještaje](#).

(ZFPA) u julu, kao i najnovije izmene Zakona o sprečavanju korupcije (ZSK) usvojene 31. avgusta 2026. godine.¹³ ZJBS, ZFPA i ZSK usvojeni su po hitnom postupku.¹⁴

Pojedine izmene i dopune obuhvatile su u potpunosti ili delimično ranije preporuke ODIHR-a, uključujući mere usmerene na unapređenje transparentnosti i integriteta biračkog spiska, profesionalnih kapaciteta organa za sprovođenje izbora, upisa kandidata, finansiranja političkih aktivnosti i izborne kampanje, rešavanja izbornih sporova, kao i na uvođenje dodatnih zaštitnih mehanizama za razdvajanje javne funkcije od partijskih aktivnosti.¹⁵ Međutim, nekoliko ranijih preporuka ODIHR-a, uključujući i one prioritne, i dalje nije ispunjeno; one se uglavnom odnose na sprečavanje zastrašivanja i pritisaka na birače, odvrćajuće sankcije i nadzor nad kršenjem propisa o kampanji i njenom finansiranju, pojedine aspekte sprečavanja zloupotrebe javnih resursa, nezavisnost i delotvoran nadzor medijskog regulatora, bezbednost novinara, kao i na preostala ograničenja biračkog prava.

Iako su vlasti obavestile misiju za posmatranje izbora ODIHR-a o javnim raspravama održanim tokom procesa reforme zakonodavstva, više sagovornika misije ukazalo je na izostanak suštinskog dijaloga i nedovoljne mogućnosti za delotvorno učešće.¹⁶ Dok su pojedini sagovornici MPI ODIHR-a pozdravili zakonske izmene, više njih je izrazilo zabrinutost u pogledu stvarnog uticaja određenih izmena i dopuna na izborni proces, kapaciteta nadležnih organa za njihovu doslednu primenu u dobroj veri, kao i nedovoljne informisanosti relevantnih aktera o novim odredbama, posebno imajući u vidu da su usvojene neposredno pred održavanje izbora.

Narodnu skupštinu čini 250 narodnih poslanika koji se biraju na četvorogodišnji mandat po proporcionalnom izbornom sistemu sa zatvorenim izbornim listama u jednoj jedinstvenoj izornoj jedinici na nivou cele zemlje. Mandati se raspodeljuju između izbornih lista koje su osvojile najmanje tri odsto glasova birača koji su glasali, dok su liste koje predstavljaju nacionalne manjine izuzete od izbornog cenzusa.¹⁷

¹³ Ostale izmene izbornog zakonodavnog okvira obuhvataju i izmene i dopune medijskih zakona iz 2023. i 2025. godine.

¹⁴ U skladu sa zahtevom srpskih vlasti, ODIHR je izradio [pravna mišljenja](#) o nekoliko predloženih izmena i dopuna, procenjujući meru u kojoj su dostavljeni nacrti obuhvatili ranije preporuke i identifikujući oblasti koje zahtevaju dodatnu reviziju. Iako je znatan broj preporuka iz mišljenja ODIHR-a uvažen, pojedine su i dalje ostale neispunjene.

¹⁵ Izmene i dopune su, *inter alia*, uvele mehanizme za nezavisnu reviziju i transparentnost biračkog spiska, obaveznu obuku za izborne komisije nižeg nivoa, omogućile biračima da potpisom podrže više od jedne izborne liste i učesnicima da otklone nedostatke u dokumentaciji, revidirale kriterijume za utvrđivanje statusa liste nacionalne manjine, ukinule obavezu polaganja jemstva za političke stranke i grupe građana koje nisu bile zastupljene u prethodnom sazivu parlamenta, uvele ograničenja rashoda, uredile kampanju trećih lica, propisale rokove u kojima Ustavni sud odlučuje o izbornim ustavnim žalbama, proširile definiciju javnih funkcionera i povećale nadzorne nadležnosti Agencije za sprečavanje korupcije (ASK).

¹⁶ Uvođenju izmena i dopuna ZINP-a, ZFPA i ZSK prethodile su javne rasprave održane u Kragujevcu, Nišu, Novom Sadu i Beogradu u maju, junu, odnosno avgustu 2026. godine. Malobrojni poslanici opozicije koji su učestvovali u glasanju o izmenama i dopunama glasali su protiv ili su bili uzdržani. U svojim pravnim [mišljenjima](#) o nedavnim izbornim reformama, ODIHR je više puta istakao značaj inkluzivnih, transparentnih i suštinskih konsultacija sa relevantnim akterima, uz obezbeđivanje dovoljnog vremena za njihovo delotvorno učešće i razmatranje njihovih stavova, kao i važnost usvajanja izbornih reformi znatno pre održavanja izbora.

¹⁷ Pored izuzeća od izbornog cenzusa, koeficijent izbornih lista nacionalnih manjina koje osvoje manje od tri odsto glasova birača koji su glasali uvećava se za 35 odsto prilikom raspodele mandata.

V. ORGANI ZA SPROVOĐENJE IZBORA

Izbore sprovode organi u trostepenom sastavu koji čine RIK, 166 lokalnih izbornih komisija (LIK) i oko 8.323 biračka odbora (BO).¹⁸ Svi organi za sprovođenje izbora rade u stalnom i proširenom sastavu.¹⁹ Članove izbornih komisija u stalnom sastavu predlažu političke stranke, dok članove u proširenom sastavu predlažu proglašeni podnosioci izbornih lista. Svi članovi imaju svoje zamenike.

RIK u stalnom sastavu čini predsednik i 16 članova, od kojih su 8 žene, a imenuju se srazmerno zastupljenosti političkih stranaka u Narodnoj skupštini.²⁰ Za ove izbore, podnosioci izbornih lista predložili su dodatnih 16 članova (uključujući četiri žene) i njihove zamenike, čime je obrazovan prošireni sastav RIK-a. Generalni sekretarijat Narodne skupštine podržava rad RIK-a. U decembru 2024. godine, Poslovnik o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Službi Narodne skupštine izmenjen je kako bi se formirala nova jedinica zadužena isključivo da pruža podršku RIK-u, u skladu sa ranijim preporukama ODIHR-a.²¹

RIK je do sada ispunio sve zakonske rokove za pripremu izbora. Od raspisivanja izbora, RIK je održao 23 sednice i doneo odluke koje su blagovremeno objavljene.²² RIK je obrazovao dodatne radne grupe za finansijska pitanja u vezi sa sprovođenjem izbora, glasanje u inostranstvu, pristupačnost za osobe sa invaliditetom i upravljanje statističkim podacima. Sednice RIK-a prenošene su uživo putem interneta i, zajedno sa sastancima radnih grupa, bile su otvorene za medije i posmatrače. Materijali su dostavljani unapred članovima RIK-a i akreditovanim posmatračima.

RIK je izrazio uverenje u svoje kapacitete za sprovođenje izbora. Međutim, posmatrači ODIHR-a, kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou, obavestili su o zabrinutosti u pogledu nepristrasnosti i političke neutralnosti izborne administracije. Pojedini sagovornici MPI ODIHR-a ukazali su na nedostatke u pogledu integriteta glasanja u inostranstvu i glasanja van biračkog mesta.²³

Stalni sastav LIK-a srazmerno odražava zastupljenost političkih stranaka u skupštinama opština i gradova. LIK-ovi broje od 7 do 13 članova, u zavisnosti od broja birača u odgovarajućoj jedinici lokalne samouprave.²⁴ LIK-ovi upravljaju pripremom izbora na lokalnom nivou, što obuhvata određivanje biračkih mesta i obuku članova biračkih odbora.²⁵ U skladu sa ranijom preporukom ODIHR-a, RIK je prikupio podatke o polnoj strukturi LIK-ova, prema kojima žene čine oko 46 odsto članova LIK-a u stalnom sastavu i njihovih zamenika.²⁶

¹⁸ Uključujući 8.210 biračkih mesta u zemlji. Posebna biračka mesta otvorena su u 29 zavoda za izvršenje krivičnih sankcija i 93 u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Srbije u 37 zemalja kako bi se omogućilo glasanje u inostranstvu. Dana 5. oktobra, RIK je doneo odluku da će birači koji imaju prebivalište na Kosovu* glasačko pravo ostvariti na biračkim mestima u susednim opštinama: Vranju, Kuršumliji, Raški i Tutinu. Sva upućivanja na Kosovo, bilo da se odnose na teritoriju, institucije ili stanovništvo, treba tumačiti u skladu sa [Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija](#).

¹⁹ Birački odbori obrazuju se samo za period sprovođenja izbora.

²⁰ Sekretar RIK-a i predstavnik Republičkog zavoda za statistiku učestvuju u radu sednica RIK-a bez prava glasa.

²¹ U periodu od februara do septembra 2026. godine, u ovu jedinicu zaposleno je ili raspoređeno 19 službenika iz reda zaposlenih u Generalnom sekretarijatu Narodne skupštine.

²² Odluke RIK-a objavljuju se na internet stranici i obuhvataju, između ostalog, odluke o raspodeli sredstava, izbornim aktima i materijalu, proglašenju kandidatura i zameni članova LIK-ova.

²³ RIK do danas nije usvojio nacrt Uputstva o pravilima za glasanje van biračkog mesta.

²⁴ Od raspisivanja izbora, zamenjeno je oko 4,5 odsto članova i zamenika članova LIK-ova.

²⁵ RIK je 29. septembra doneo odluku o obaveznoj raspodeli kvota parlamentarnih stranaka u sastavu svakog biračkog odbora u zemlji. Raspodelu je pripremio Republički zavod za statistiku primenom matematičkih i socioloških metoda, koje su, prema navodima RIK-a, po prvi put obuhvatile i upotrebu veštačke inteligencije.

²⁶ RIK je na svojoj [internet stranici](#) objavio podatke o polnoj strukturi članova LIK-ova.

Izmenama i dopunama zakona iz maja 2026. godine uveden je obavezni sistem obuke i sertifikacije za lica u organima za sprovođenje izbora, u organizaciji RIK-a. U skladu sa zakonom, ove odredbe stupaju na snagu tek od 2027. godine; međutim, RIK je obavestio MPI ODIHR-a da je za ove izbore obučio oko 1.500 trenera za organizovanje obuke lica u organima za sprovođenje izbora. Od 1. oktobra, RIK sprovodi vebinare kroz 22 sesije koje pokrivaju 11 tema za članove LIK-ova, posmatrače i druge zainteresovane strane, što je dopunjeno programima e-učenja i materijalima za obuku lica u organima za sprovođenje izbora na svojoj internet stranici. RIK je izradio četiri informativna videa za birače, koje je dostavio nacionalnim, regionalnim i lokalnim emiterima, i započeo distribuciju materijala za informisanje i edukaciju birača putem svojih kanala na društvenim mrežama.

Do 19. septembra, LIK-ovi su odredili lokacije biračkih mesta, a 7. septembra RIK je zatražio od organa jedinica lokalne samouprave da dostave izveštaj o njihovoj pristupačnosti.²⁷ Pojedini materijali za edukaciju birača i obuku na internet stranici RIK-a sadrže detalje o pristupačnosti za lica sa oštećenjem vida i sluha.

VI. UPISIVANJE BIRAČA U BIRAČKI SPISAK

Biračko pravo imaju državljani koji navrše 18 godina života, izuzev lica koja su odlukom suda potpuno lišena poslovne sposobnosti ili biračkog prava.²⁸ Upis u birački spisak je pasivan, a birači sa biračkim pravom se automatski upisuju u elektronski Jedinstveni birački spisak (JBS) na osnovu njihovog prebivališta. Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave (MDULS) vodi i ažurira JBS na osnovu podataka koje dostavljaju Ministarstvo unutrašnjih poslova i organa jedinica lokalne samouprave, kao i na osnovu zahteva birača.²⁹

MDULS i Ministarstvo spoljnih poslova (MSP) pružili su biračima informacije o upisu u birački spisak i postupcima za ažuriranje podataka, uključujući i birače sa privremenim boravištem u drugom mestu u Srbiji ili u inostranstvu. U skladu sa Zakonom o Jedinstvenom biračkom spisku, Ministarstvo na svojoj internet stranici na nedeljnom nivou objavljuje ažurirane podatke o broju birača po opštinama i domaćinstvima, kao i o izmenama u JBS-u.³⁰ Birači mogu izvršiti uvid u svoje podatke i zatražiti njihovu ispravku putem interneta ili preko organa jedinica lokalne samouprave.

Tokom proteklih nedelja, brojni sagovornici misije za posmatranje izbora ODIHR-a i drugi učesnici u izbornom procesu, kao i mediji, ukazali su na neuobičajeno veliki broj birača registrovanih u pojedinim opštinama i na određenim adresama.³¹ MDULS do danas nije javno ponudio objašnjenje

²⁷ RIK je od organa jedinica lokalne samouprave zatražio da dostave detaljne informacije o pristupačnosti biračkih mesta, uključujući postojanje pristupnih rampi, liftova i podiznih platformi, označenih parking mesta, audio-pomagala i odgovarajuće signalizacije. Glasanje van biračkog mesta može se zahtevati usled teške bolesti, starosti ili invaliditeta.

²⁸ Oduzimanje biračkog prava licima sa intelektualnim i psihosocijalnim invaliditetom po ovom osnovu ostaje u suprotnosti sa međunarodnim standardima. Videti čl. 12 i 29 Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom (CRPD). U tački 9.4 Saopštenja Komiteta za prava osoba sa invaliditetom br. 4/2011 iz 2013. godine navodi se da „uskraćivanje biračkog prava na osnovu pretpostavljenog ili stvarnog psihosocijalnog ili intelektualnog invaliditeta, uključujući i ograničenje na osnovu individualne procene, predstavlja diskriminaciju po osnovu invaliditeta, u smislu člana 2 Konvencije”.

²⁹ Birači su mogli da zahtevaju izmene i dopune svojih podataka od organa jedinica lokalne samouprave do 9. oktobra, a od MDULS-a u periodu od 10. do 21. oktobra. MDULS je dužan da do 10. oktobra utvrdi ukupan broj birača za svaku opštinu i svako biračko mesto i dostavi odgovarajuće izvode iz JBS-a nadležnim LIK-ovima. Odluke o pojedinačnim izmenama u JBS-u donete nakon 10. oktobra dostavljaju se RIK-u do 22. oktobra.

³⁰ Prema podacima objavljenim na internet stranici MDULS-a, na dan 5. oktobra u JBS je bilo upisano 6.450.053 birača. Ovaj broj ne obuhvata birače upisane u opštinama Glogovac, Đakovica, Dečani, Kačanik, Štimlje i Suva Reka na Kosovu*, što ne isključuje njihovo pravo glasa.

³¹ Pojedini učesnici u izbornom procesu, uključujući sagovornike misije za posmatranje izbora ODIHR-a iz Apatina, Bujanovca, Malog Zvornika, Sjenice, Užica i Zaječara, te [mediji](#) izrazili su zabrinutost zbog

za navedena odstupanja niti je objavio da li se ona ispituju, a misiju za posmatranje izbora ODIHR-a obavestio je da je reč o politički pristrasnim tvrdnjama.

Izmene i dopune zakona iz 2024. i 2025. godine imaju za cilj povećanje transparentnosti upisa u birački spisak i jačanje poverenja javnosti u integritet JBS-a.³² U skladu sa tim, 28. januara obrazovana je Komisija za reviziju biračkog spiska radi sprovođenja periodičnih revizija JBS-a.³³ Prema zakonu, ova komisija je dužna da podnese svoj prvi izveštaj, koji sadrži i preporuke za unapređenje vođenja i tačnosti JBS-a, do 28. oktobra. Do 9. jula, Komisija za reviziju biračkog spiska održala je sedam sednica, na kojima je usvojila Poslovnik o radu i planove rada, i rešila je organizaciona pitanja. Nakon toga, pa sve do 6. oktobra, njen rad je nastavljen u okviru radnih grupa čiji sastanci nisu bili otvoreni za javnost, pri čemu nisu objavljivane informacije o privremenim nalazima ili rezultatima. Prema navodima nadležnih organa, komisiji je odobren fazni pristup relevantnim bazama podataka počev od marta 2026. godine.³⁴ Iako su potvrdili da je određen pristup omogućen, nekoliko predstavnika komisije za reviziju biračkog spiska -a obavestilo je Posmatračku misiju ODIHR-a da se, uprkos tome što su sredinom avgusta dobili delimičan pristup i dalje suočavaju sa ograničenjima prilikom unakrsne provere podataka u odnosu na baze podataka o prebivalištu i državljanstvu.

Birači, uključujući i one koji privremeno borave u inostranstvu, mogu da podnesu zahtev za glasanje prema mestu privremenog boravišta najkasnije do 3. oktobra. Na zahteve birača za glasanje u određenom diplomatsko-konzularnom predstavništvu, RIK, na predlog MSP-a, obrazuje biračko mesto u inostranstvu najkasnije do 4. oktobra. MSP je svoj predlog o mreži biračkih mesta podneo svega nekoliko sati pre isteka roka, što je ograničilo vreme raspoloživo za razmatranje izmena i dopuna. Predstavnici opozicije izrazili su zabrinutost da je predložena mreža biračkih mesta za glasanje u inostranstvu nedovoljna.³⁵

VII. PODNOŠENJE I PROGLAŠENJE IZBORNIH LISTA

Svi birači sa pravom glasa imaju pravo da se kandiduju za narodne poslanike. Izborne liste mogu podneti registrovane političke stranke, koalicije političkih stranaka ili grupe od najmanje 10 birača, dok pojedinačne nezavisne kandidature nisu dozvoljene.³⁶ Rok za podnošenje izbornih lista počeo je danom raspisivanja izbora, a završen je 4. oktobra. Svaki podnosilac izborne liste dužan je da dostavi najmanje 10.000 potpisa podrške birača, koji su pojedinačno overeni kod ovlašćenog organa za

nepravilnosti ili neuobičajeno velikog broja birača na pojedinim adresama ili u naseljima, kao i u pojedinim opštinama, u poređenju sa podacima iz popisa stanovništva iz 2022. godine.

³² Od 2024. godine, ZJBS, između ostalih izmena, propisuje uslov da građanin mora imati prijavljeno prebivalište najmanje šest meseci pre dana izbora kako bi bio upisan u birački spisak na novoj adresi prebivališta. Ova zaštitna mera protiv ranije prakse organizovanog preseljavanja birača radi glasanja u drugoj opštini ne primenjuje se na birače koji su nedavno stekli državljanstvo i koji se prvi put upisuju u JBS.

³³ Komisija za reviziju biračkog spiska je kolegijalno telo koje čini pet članova koje predlažu stranke parlamentarne većine, tri člana koje predlaže parlamentarna opozicija i dva člana iz reda civilnog društva. Svaki član ima zamenika. Od ukupno 20 članova i zamenika članova ove komisije, samo su tri žene.

³⁴ Transakcionoj bazi podataka biračkog spiska 10. marta, sistemu za elektronsku razmenu podataka 5. maja, kao i funkcionalnosti za preuzimanje prateće dokumentacije i osnovnih zapisa 3. jula 2026. godine. Dalje su naveli da je za dodatne zahteve članova Komisije bilo potrebno vreme radi tehničke realizacije i obezbeđivanja sigurnog pristupa.

³⁵ Povodom javnih istupa opozicije, uključujući i studentski pokret, u vezi sa navodnim onemogućavanjem glasanja u inostranstvu, MSP je 1. oktobra odgovorio da „tzv. „studentska uputstva“ koja se šire društvenim mrežama predstavljaju zlonameran pokušaj vršenja dnevno-političkog pritiska u toku izborne kampanje” i pružio pojašnjenje postupka prijavljivanja za glasanje u inostranstvu.

³⁶ U tački 7.5 Dokumenta iz Kopenhagena OEBS-a iz 1990. godine, države učesnice se obavezuju da će „bez diskriminacije poštovati pravo građana da se kandiduju za političke ili javne funkcije, pojedinačno ili kao predstavnici političkih stranaka ili organizacija”.

overu.³⁷ Nakon izmena i dopuna zakona iz maja 2026. godine, birači mogu podržati više od jedne izborne liste. Za proglašenje izborne liste nacionalne manjine potrebno je 5.000 potpisa podrške.³⁸ Izmenjenim zakonskim odredbama dodatno su precizirani kriterijumi za utvrđivanje statusa izborne liste nacionalne manjine i proširena je mogućnost podnošenja takvih lista na grupe građana.³⁹ Brojni sagovornici MPI ODIHR-a izrazili su zabrinutost da su, uprkos nedavnim izmenama, uslovi za proglašenje lista nacionalnih manjina i dalje podložni zloupotrebama. Na izbornoj listi mora biti najmanje 40 odsto zastupljenosti manje zastupljenog pola, pri čemu među svakih pet uzastopnih kandidata na listi moraju biti najmanje dva kandidata tog pola.

RIK proverava podnetu dokumentaciju za proglašenje izborne liste i odlučuje o njenom proglašenju u roku od 48 časova od prijema. Potpisi podrške proveravaju se kroz uvid u JBS. Tokom postupka provere utvrđeni su slučajevi nedovoljnog broja potpisa podrške, višestrukih potpisa istog birača u prilog istoj izbornoj listi, kandidata koji nisu upisani u JBS, kao i nedostajućih izjava o prihvatanju kandidature.⁴⁰ Prema izmenama i dopuna zakona iz maja 2026. godine, ukoliko RIK tokom postupka provere utvrdi nedostatke ili nepravilnosti, podnosiocu izborne liste ostavlja se rok od 48 časova za otklanjanje nedostataka u podnetoj dokumentaciji.⁴¹ Izmenama je takođe propisana obaveza RIK-a da podnese krivičnu prijavu nadležnom tužilaštvu u slučajevima kada postoje „osnovi sumnje” da je došlo do zloupotrebe podataka o ličnosti birača prilikom prikupljanja potpisa podrške.⁴² Redosled izbornih lista na zbirnoj izbornoj listi utvrđuje se prema hronološkom redosledu njihovog proglašenja.⁴³

Sve 19 izbornih lista koje su podnele kandidaturu RIK-u su proglašene, od kojih je jedna naknadno povukla kandidaturu.⁴⁴ Od ovog broja, devet lista su podnele političke stranke, sedam koalicije i dve grupe građana. Polovina proglašanih lista ima status izborne liste nacionalne manjine. Iako sve proglašene liste ispunjavaju zakonske uslove u pogledu zastupljenosti polova, samo na jednoj listi se žena nalazi na prvom mestu.

³⁷ Potpisi se mogu overiti u opštinskim upravama, sudovima, ti kod javnih i privatnih beležnika. Prema navodima „Studentske liste”, opštinski organi nisu postupali ravnopravno u postupku overe potpisa.

³⁸ Izbornu listu nacionalne manjine mogu podneti političke stranke ili koalicije sastavljene isključivo od političkih stranaka upisanih u Registar političkih stranaka kao stranke nacionalnih manjina.

³⁹ Izmenama i dopunama zakona takođe je vraćena mogućnost pribavljanja mišljenja odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine prilikom odlučivanja o ispunjenosti uslova za utvrđivanje statusa izborne liste nacionalne manjine.

⁴⁰ Nakon prigovora članova RIK-a i birača, dokumentacija za proglašenje izborne liste „Ćale, ovo je za tebe – Petar Đurić” bila je predmet dodatne provere. RIK je 30. septembra poništio rešenje o proglašenju ove liste nakon što je dodatnih 125 potpisa proglasio nevažećim, čime je lista ostala bez dovoljnog broja važećih potpisa. Podnosiocu liste je ostavljen rok od 48 časova za otklanjanje nedostataka i dostavljanje nedostajućih potpisa, te je 2. oktobra izborna lista proglašena.

⁴¹ Pored liste „Ćale, ovo je za tebe – Petar Đurić”, prilika za otklanjanje nedostataka u dokumentaciji data je i dvema drugim listama: „Narodni izbor” i „Bogoljub Karić – Pokret Snaga Srbije – BK”. Obe liste su proglašene nakon dostavljanja ispravljene dokumentacije.

⁴² RIK je 23. septembra, tokom provere izborne liste „Bogoljub Karić – Pokret Snaga Srbije – BK”, zatražio dodatne informacije od organa koji su izvršili overu potpisa podrške. Nakon njihovog odgovora, RIK je proglasio nevažećim oko 4,5 odsto potpisa i utvrdio indicije koje ukazuju na potencijalnu zloupotrebu. Lista je zadržala dovoljan broj važećih potpisa i proglašena je.

⁴³ Izborna lista „Narodni izbor”, koja je proglašena 18. septembra, povukla je kandidaturu 22. septembra. Kako zakon ne uređuje pravne posledice povlačenja izborne liste na redosled preostalih lista na zbirnoj izbornoj listi, ovaj slučaj je izazvao raspravu u RIK-u i među proglašenim podnosiocima lista koji se nalaze niže na redosledu oko toga da li bi trebalo da dođe do pomeranja njihovih mesta na glasačkom listiću. Predstavnici izborne liste „Evropska Srbija” obavestili su MPI ODIHR-a da neizvesnost u pogledu rednog broja na glasačkom listiću negativno utiče na njihovu mogućnost vođenja izborne kampanje.

⁴⁴ Videti [spisak proglašanih učesnika](#) na internet prezentaciji RIK-a.

VIII. USLOVI ZA SPROVOĐENJE IZBORNE KAMPANJE

Zvanična izborna kampanja započela je danom raspisivanja izbora, 9. septembra, a završava se 48 časova pre dana glasanja.⁴⁵ Iako na izborima učestvuje 18 izbornih lista, retorikom u dosadašnjem toku kampanje uglavnom dominiraju dva učesnika: lista predvođena SNS-om „Aleksandar Vučić – Ujedinjena Srbija” („Ujedinjena Srbija”), na čijem je čelu odlazeći predsednik, i „Studentska lista – Studenti pobeđuju” („Studentska lista”), koju je istakao decentralizovani studentski pokret, a na kojoj se dr Ilija Srdanović nalazi na prvom mestu.⁴⁶ Na izborima učestvuju i pojedine stranke iz dosadašnjeg saziva Narodne skupštine.⁴⁷

Nezvanična izborna kampanja počela je i pre raspisivanja izbora. Nekoliko izbornih lista iskoristilo je prikupljanje potpisa podrške kao priliku za mobilizaciju pristalica i proveru sopstvenih operativnih kapaciteta u kampanji. Izborna lista „Ujedinjena Srbija” izvestila je da je prikupila preko 200.000 potpisa za svega nekoliko sati, oslanjajući se na stranačku infrastrukturu SNS-a. S druge strane, „Studentska lista” prikupila je preko 84.600 potpisa na neposredniji i organski način. „Studentska lista” započela je svoju kampanju biciklističkom turom kroz zemlju, predstavljajući se kao „Čuvari Ustava” i organizujući susrete sa lokalnim zajednicama. Ostavka Aleksandra Vučića na mesto predsednika označila je povećanje vidljivosti kampanje liste „Ujedinjena Srbija”, pri čemu se bivši predsednik priključio terenskoj kampanji. Ipak, kampanja je do sada u celini gledano umerenog intenziteta, praćena bilbordima, kampanjom od vrata do vrata i štandovima na ulicama, uz rad pozivnih centara i nekoliko dobro posećenih skupova.⁴⁸ Svi izborni akteri ističu da je celokupno izborna okruženje izrazito polarizovano. Predstavnici izbornih lista navode brojne primere zastrašivanja svojih aktivista. Mediji i dugoročni posmatrači ODIHR-a zabeležili su tenzije tokom ulične kampanje na pojedinim lokacijama, uz izolovane slučajeve nasilja.⁴⁹

Izborna lista „Ujedinjena Srbija” svoju kampanju je usmerila na teme stabilnosti, privrednog rasta i spoljne politike, dok se „Studentska lista” pretežno fokusira na borbu protiv korupcije, prikazujući izbore kao referendum o budućem usmerenju zemlje. Stranke nacionalnih manjina prvenstveno su usredsređene na lokalna pitanja svojih zajednica.

Zakon o sprečavanju korupcije zabranjuje korišćenje javnih resursa za promociju političkih stranaka, izbornih lista i kandidata, uključujući javno predstavljanje stranaka ili njihovih izbornih programa tokom izborne kampanje. Zakon o elektronskim medijima se odnosi i na medije, koji ne mogu izveštavati o zvaničnim otvaranjima infrastrukturnih i drugih objekata kojima prisustvuju funkcioneri

⁴⁵ [Medij i organizacije civilnog društva](#) zabeležili su ranije primere političke mobilizacije i kampanje, pri čemu je predsednik Vučić tokom avgusta obilazio zemlju, uključujući i skup održan 29. avgusta pod nazivom „Ujedinjena Srbija – Aleksandar Vučić”, što je postalo zvanični slogani kampanje SNS-a.

⁴⁶ Na izornoj listi „Ujedinjena Srbija” nalaze se i kandidati pet manjih stranaka, dok je „Studentska lista” dobila podršku oko 18 opozicionih političkih stranaka, kao i niza udruženja i organizacija civilnog društva. „Studentska lista” je svesno odlučila da na svoju listu ne uvrsti poslanike iz dosadašnjeg saziva.

⁴⁷ Između ostalih: Stranka slobode i pravde (SSP) i Srbija centar (SRCE) na koalicionalnoj listi „Evropska Srbija”; lista predvođena SPS-om „Faktor stabilnosti” obuhvata Zelene Srbije (ZS), Jedinstvenu Srbiju (JS) i Socijaldemokratsku partiju Srbije (SDPS); dok lista „Autentična desnica” obuhvata Novu Demokratsku stranku Srbije (Novi DSS) i Monarhiste.

⁴⁸ Do sada najveći predizborni skup, koji je organizovala „Ujedinjena Srbija” u Beogradu 3. oktobra, okupio je najmanje 25.000 pristalica.

⁴⁹ Ministarstvo unutrašnjih poslova [izvestilo je](#) 25. septembra o napadu na aktiviste SNS-a i vandalizmu na štandu kampanje „Ujedinjena Srbija” u Kuli. Nadležno javno tužilaštvo istražuje navode o nasilnom sukobu između pristalica „Ujedinjene Srbije” i „Studentske liste”, između ostalog i u [Novom Sadu](#) 29. septembra.

koji su kandidati tokom 30 dana pre dana glasanja.⁵⁰ Brojni učesnici na izborima i organizacije civilnog društva izrazili su zabrinutost zbog, po njihovom mišljenju, obimne zloupotrebe javnih resursa, uključujući odluke o rebalansu budžeta krajem avgusta koje su rezultirale jednokratnim isplata punoletnim građanima u ukupnom iznosu od skoro 1 milijarde evra, i ukazali na značajno nesrazmernu prednost u resursima koju uživa vladajuća stranka.⁵¹

Internet je široko dostupan i uveliko se koristi širom Srbije. Društvene mreže postale su jedan od glavnih izvora vesti. Instagram i Facebook su platforme koje se najčešće koriste, dok su politički akteri takođe aktivni na mreži X i TikTok-u. Učesnici na izborima u velikoj meri se oslanjaju na društvene mreže u svojoj kampanji.⁵² Kampanja na društvenim mrežama u velikoj meri nije regulisana, iako nedavno usvojene izmene i dopune Zakona o sprečavanju korupcije uspostavljaju pravila o razdvajanju naloga javnih funkcionera na društvenim mrežama u službene svrhe i u svrhe izborne kampanje, pri čemu se nova pravila o kampanji trećih lica primenjuju i na internetu. Agencija za sprečavanje korupcije (ASK) nadležna je za praćenje usklađenosti sa ovim propisima; međutim, nijedna institucija nije određena da vrši opšti nadzor nad internet kampanjom.

Do sada su u narativima o vlastima u internet kampanji dominirale teme o postignućima vlade i patriotizmu, uz optužbe na račun studentskog pokreta, dok se „Studentska lista” uglavnom fokusirala na mobilizaciju i predstavljanje svog programa. Ton kampanje, kako na internetu tako i van njega, često je bio izrazito konfrontirajući i podsticao je podele.⁵³ Brojni sagovornici MPI ODIHR-a izrazili su zabrinutost u pogledu dezinformacija i manipulativnog sadržaja na internetu, koji se šire i pojačavaju naročito putem tradicionalnih medija i od strane javnih funkcionera.⁵⁴ Platforme društvenih mreža nemaju zakonsku obavezu da se bave sistemskim rizicima povezanim sa izborima, niti da izveštavaju o svojim aktivnostima na sprečavanju koordinisanih neautentičnih

⁵⁰ Izmenama i dopunama Zakona o sprečavanju korupcije od 31. avgusta 2026. godine nalaže se Agenciji za sprečavanje korupcije (ASK) da prati aktivnosti javnih funkcionera u vezi sa kampanjom i da o tome izveštava na nedeljnom nivou. Od 15. septembra, ASK prati aktivnosti u kampanji 93 javna funkcionera. ASK je angažovala posmatrače širom zemlje da posebno prate rashode izborne kampanje učesnika na izborima. Njeni nedeljni izvještaji pružaju statističke podatke o odlukama koje se odnose na javne funkcionere, ali ne sadrže informacije o samim aktivnostima posmatranja. [Prema navodima medija](#) jedan od posmatrača je 30. septembra fizički napadnut u Beogradu dok je vršio svoju dužnost. ASK je takođe donela posebne smernice i uputstva za političke subjekte i treća lica koja učestvuju u izbornoj kampanji.

⁵¹ [Odluka](#) o izmenama budžeta najavljena je 31. avgusta, uključujući automatske isplate u septembru u iznosu od 20.000 do 35.000 dinara penzionerima, 25.000 dinara po detetu za korisnike dečjeg dodatka i do 25.000 dinara borcima. Svi punoletni građani koji nisu obuhvaćeni ovim isplata imali su pravo na isplatu od 6.000 dinara. Početkom septembra, predsednik Vučić je poslao pismo svim penzionerima, za koje je navedeno da bi moglo da [predstavljati povredu podataka o ličnosti](#) i sačinjavati materijal za predizbornu kampanju. Nakon raspisivanja izbora, u okviru programa dodeli seoskih kuća sa okućnicom maksimum bespovratnih sredstava [povećan](#) je sa 1,5 miliona na 2,5 miliona dinara. Ministar rudarstva i energetike najavio je 26. septembra [smanjenja cena električne energije](#) za pojedine kategorije penzionera tokom zimske sezone.

⁵² MPI ODIHR-a je 23. septembra započela kvalitativno i kvantitativno praćenje internet kampanje, obuhvativši uzorak od preko 70 naloga političkih stranaka ili izbornih lista, stranačkih lidera, državnih institucija i ključnih političkih aktera na platformama Facebook, Instagram, *TikTok* i *X*.

⁵³ Na primer, Fakultet dramskih umetnosti u Beogradu je 19. septembra objavio video na Instagramu, koji je predsednica Narodne skupštine Ana Brnabić osudila kao sadržaj koji sadrži „pretnje hapšenjem Vučića i aluzije na seksualno nasilje”. Kandidat SNS-a Saša Borojević opisao je 22. septembra na Instagramu članove „Studentske liste” kao „one koji zastupaju sektaške stavove”, uz fotografiju đavola. Bivši predsednik Vučić je 30. septembra nazvao studentski pokret „onima koji su hteli da sruše našu zemlju”.

⁵⁴ Na primer, 16. i 17. septembra nekoliko objava na mreži X, [uključujući](#) i objavu Milenka Jovanova, šefa poslaničke grupe SNS-a, ciljalo je dr Iliju Srdanovića, prvog kandidata na „Studentskoj listi”, montiranim fotografijama koje ga povezuju sa crnogorskim nacionalističkim grupama. Lokalni funkcioneri u Kraljevu i Vrnjačkoj Banji delili su na Facebook-u [manipulativni](#) video-sadržaj o seksualnom životu kandidata sa „Studentske liste”. Preko 30 ženskih organizacija i aktivistkinja [osudilo je](#) širenje manipulativnog i mizoginog sadržaja na internetu.

operacija.⁵⁵ Ne postoji međuinstitucionalni mehanizam uspostavljen za izbore koji bi javno koordinisao odgovore na dezinformacije na internetu, kao ni na strano uplitanje i manipulaciju informacijama, pri čemu nijedna državna institucija nije određena za vođenje komunikacije sa platformama društvenih mreža.

Nekoliko domaćih i međunarodnih organizacija izrazilo je zabrinutost u pogledu poštovanja digitalnih prava, uključujući i integritet podataka o ličnosti.⁵⁶ Nedavni izvještaji o navodnoj upotrebi špijunskog softvera (spajvera) protiv pripadnika opozicije, pojedinaca iz studentskog pokreta i aktivista pojačali su zabrinutost kod niza sagovornika MPI ODIHR-a.⁵⁷ Tokom protekle godine zabeleženi su brojni slučajevi navodnih pretnji i ciljanog napada na naloge pojedinaca na društvenim mrežama, uključujući i naloge organizacija civilnog društva i medijskih radnika.⁵⁸ Većina sagovornika posmatračke misije ODIHR-a ukazala je na opšti, rasprostranjeni nedostatak poverenja u državne institucije, što je dodatno pogoršano ograničenim reagovanjem nadležnih organa na prijavljene slučajeve na internetu.

IX. FINANSIRANJE KAMPANJE

Finansiranje izborne kampanje regulisano je Zakonom o finansiranju političkih aktivnosti (ZFPA), koji je značajno izmenjen i dopunjen 9. jula 2026. godine, Zakonom o sprečavanju korupcije i Krivičnim zakonikom. Izmenama i dopunama iz 2026. godine po prvi put su uvedena ograničenja rashoda izborne kampanje, regulisana je kampanja trećih lica, dok je dodela dodatnih sredstava iz budžeta izbornim listama povezana sa zastupljenošću žena. Iako su vlasti usvojile znatnu većinu ranijih preporuka ODIHR-a, nekoliko ih je ostalo neispunjeno, uključujući obavezu podnošenja predizbornih finansijskih izvještaja za treća lica, ovlašćenja ASK-a za vršenje terenskog nadzora i obavezu Agencije da proaktivno utvrđuje povrede zakona, obavezno objavljivanje finansijskih podataka u poslednjoj nedelji kampanje, ograničenja sopstvenih sredstava kandidata i delotvornije sankcije.⁵⁹

Izborna kampanja finansira se iz javnih i privatnih izvora putem posebnog računa za finansiranje izborne kampanje.⁶⁰ Javna sredstva za kampanju isplaćuju se u dve tranše: 40 odsto se deli na jednake

⁵⁵ Iako Zakon o zaštiti podataka o ličnosti nalaže kompanijama koje obrađuju veliku količinu podataka o ličnosti sa sedištem izvan Srbije da imenuju predstavnika u Srbiji ukoliko pružaju usluge građanima Srbije, nisu sve platforme uskladile svoje poslovanje sa ovim propisom. Kompanije Meta, Google i TikTok dobrovoljno objavljuju periodične izvještaje o pojedinim preduzetim merama protiv koordinisanih operacija uticaja. Prema TikTok-ovim [izvještajima](#) o tajnim operacijama uticaja za 2026. godinu, ova platforma je u januaru onemogućila mrežu od 60 neautentičnih naloga koji su delovali iz Srbije na više platformi sa ukupno 52.420 pratilaca, dok je u maju onemogućila mrežu od 322 neautentična naloga sa ukupno 795.959 pratilaca; obe mreže imale su za cilj veštačko pojačavanje narativa naklonjenih SNS-u. Kompanija Google [je izvestila](#) da je u maju 2026. godine, u okviru svojih aktivnosti protiv koordinisanih operacija uticaja u Srbiji, ukinula osam YouTube kanala koji su delili sadržaj kritičan prema vladi Sjedinjenih Američkih Država.

⁵⁶ Videti [saopštenje za javnost Kancelarije Visokog komesara UN za ljudska prava od 15. septembra](#); [Rezoluciju Parlamentarne skupštine Saveta Evrope iz juna 2026. godine](#); [Kvartalni izvještaj SHARE fondacije](#); kao i [Izvještaj organizacije Human Rights Watch za 2026. godinu](#).

⁵⁷ SHARE fondacija [je identifikovala](#) najmanje 14 pojedinaca koji su bili meta naprednog špijunskog softvera od početka 2026. godine, pri čemu je forenzička analiza u dva slučaja potvrđena od strane Laboratorije [Citizen Lab](#) Univerziteta u Torontu i Bezbednosne laboratorije organizacije Amnesty International.

⁵⁸ [Baza podataka](#) Komiteta pravnika za ljudska prava (YUCOM) obuhvata 95 incidenata napada na društvenim mrežama, 49 slučajeva klevete elektronskim putem ili na društvenim mrežama i jedan slučaj presretanja/hakovanja naloga na društvenim mrežama u 2026. godini. [Baza podataka](#) SHARE fondacije obuhvata najmanje 53 incidenta pretnji i napada na društvenim mrežama u 2026. godini.

⁵⁹ U mišljenjima ODIHR-a od [11. maja](#) i [29. juna](#) 2026. godine ocenjeni su sukcesivni nacrti zakona, ali ne i konačan tekst koji je usvojen. Videti takođe konačne izvještaje ODIHR-a o vanrednim parlamentarnim izborima 2023. i lokalnim izborima 2024. godine.

⁶⁰ Zabranjeni su prilozi iz inostranstva, anonimni prilozi, gotovinska davanja i prilozi preko posrednika, kao i prilozi javnih institucija, preduzeća u državnom vlasništvu, sindikata, udruženja, fondacija, verskih zajednica, kao i priređivača igara na sreću i obveznika akciza.

delove između lista koje su izjavile da će koristiti ova sredstva, dok se 60 odsto deli između lista koje osvoje mandate i podnesu preliminarne izveštaj. Privatno finansiranje ograničeno je na članarine, priloge, legat i prihode od sopstvene imovine političkog subjekta.⁶¹ Treća lica mogu koristiti samo sopstvena sredstva i kredite/zajmove i ne mogu uplaćivati sredstva političkom subjektu koji podržavaju.⁶²

Po prvi put su utvrđena ograničenja rashoda izborne kampanje u iznosu od 6 miliona evra po izbornoj listi (oko 702 miliona dinara).⁶³ Za treća lica važi posebno ograničenje od 10 prosečnih mesečnih neto zarada (PMZ) po kalendarskoj godini, odnosno 1.088.400 dinara (oko 9.300 evra). Rashodi trećih lica ne računavaju se u troškove koje su imali sami učesnici na izborima.

ASK vrši nadzor nad finansiranjem izborne kampanje učesnika na izborima i prati korišćenje javnih resursa tokom kampanje. Najkasnije pet dana pre dana glasanja, učesnici na izborima dužni su da Agenciji u elektronskom obliku podnesu preliminarne izveštaje o troškovima izborne kampanje, koji obuhvataju period od dana raspisivanja izbora do sedam dana pre dana glasanja. Konačni izveštaji, koji odražavaju finansiranje celokupnog perioda izborne kampanje, podnose se u roku od 30 dana od dana objavljivanja konačnih rezultata izbora. Treća lica podnose jedinstveni izveštaj u roku od 10 dana od dana glasanja.

Iako su pozdravili izmene i dopune ZFPA, mnogi sagovornici MPI ODIHR-a smatrali su da je njihova praktična primena do sada bila ograničena, napominjući da ASK tek treba da preduzme blagovremene mere za sprovođenje zakona tokom perioda kampanje. ZFPA nalaže učesnicima na izborima da na svojim internet stranicama u roku od osam dana objave podatak ukoliko prilog premašuje iznos jedne prosečne mesečne neto zarade (PMZ). Prema uvidu MPI ODIHR-a, do 7. oktobra je svega nekoliko proglašanih lista objavilo takve podatke. Prema zakonu, učesnici na izborima su dužni da štampani materijal izborne kampanje koji distribuiraju označe nazivom štamparije koja ga je proizvela. Dugoročni posmatrači Misije izveštavaju o doslednosti/nepravilnostima u poštovanju ove odredbe.⁶⁴

X. MEDIJI

Polarizovano medijsko okruženje i dalje je sputano ograničenim tržištem oglašavanja i zavisnošću od javnog finansiranja. Mnogi sagovornici MPI ODIHR-a smatraju da takvi uslovi izlažu medijske kuće političkim i ekonomskim uticajima.⁶⁵ Televizije sa nacionalnom pokrivenošću i dalje su najčešće korišćeni izvor informacija.⁶⁶ Javni medijski servis Radio-televizija Srbije (RTS) i četiri privatna emitera sa nacionalnom frekvencijom — B92, *Happy*, *Pink* i *Prva*, kao i većina regionalnih emitera,

⁶¹ U izbornoj godini prilozi ne mogu premašiti 7,5 prosečnih mesečnih neto zarada (PMZ) za fizička lica i 15 PMZ za pravna lica; odnosno 816.300 RSD (oko 7.000 EUR) za fizička, odnosno 1.632.600 RSD (oko 13.950 EUR) za pravna lica. 1 EUR = 117 RSD. Jedna PMZ iznosi oko 108.840 RSD (oko 930 EUR).

⁶² Prema podacima sa internet stranice ASK-a, do 7. oktobra nije bilo registrovanih trećih lica.

⁶³ Ograničenja su utvrđena u evrima i nisu indeksirana. Na vanrednim parlamentarnim izborima 2023. godine, najveće rashode prijavila je lista „Aleksandar Vučić – Srbija ne sme da stane” u iznosu od 866,8 miliona dinara (oko 7,4 miliona evra), dok je sledeće po visini rashode prijavila lista „Ivica Dačić – premijer Srbije” u iznosu od 262,0 miliona dinara (oko 2,2 miliona evra).

⁶⁴ U Beogradu, Novom Pazaru, Vranju, Zaječaru i Zrenjaninu štampani materijal izborne kampanje različitih učesnika na izborima nije sadržao zahtevane podatke. ASK je obavestila MPI ODIHR-a da će na osnovu prikupljenog materijala i izveštaja njenih posmatrača pokrenuti odgovarajuće postupke protiv svih političkih subjekata koji ne budu poštovali ovu zakonsku obavezu.

⁶⁵ U Izveštaju Evropske komisije o [vladavini prava za 2026. godinu](#) navodi se da „politički i ekonomski uticaj na medije, uključujući i uređivačku politiku, izaziva ozbiljnu zabrinutost”. Takođe se ukazuje na zavisnost medija od javnog finansiranja na ograničenom tržištu oglašavanja..

⁶⁶ [Istraživanje Saveta Evrope i Regulatornog tela za elektronske medije \(REM\) iz 2026. godine](#) pokazalo je da su televizijske stanice sa nacionalnom pokrivenošću medij koji ispitanici najčešće koriste (35 odsto).

doživljavaju se kao provladini emiteri koji su naklonjeni SNS-u.⁶⁷ Vodeći kablovski emiteri, *N1* i *Nova S*, deo su medijske grupe United Media sa sedištem u Luksemburgu, i prvenstveno su dostupni putem kablovskih mreža i onlajn platformi. Oni izvještavaju o preprekama u distribuciji preko operatora u vlasništvu kompanije *Telekom Srbija*, koja je pod državnom kontrolom.⁶⁸ Aktuelne promene u upravljačkim strukturama grupe United Media, kao i njenih televizijskih kanala i web portala, te posledična smenjivanja vodećih urednika i ukidanje popularne satirične emisije, izazvali su zabrinutost sagovornika u pogledu uređivačke nezavisnosti. Mnogi sagovornici MPI ODIHR-a takođe su doveli u pitanje širenje provladinih/SNS-u naklonjenih televizija *Informer TV* i *Kurir TV* putem regionalnog emitovanja i zemaljske distribucije širom zemlje preko infrastrukture *Telekoma Srbija*, bez posedovanja nacionalnih dozvola za zemaljsko emitovanje.⁶⁹

Novinarska udruženja su u više navrata skretala pažnju na napade, zastrašivanja, kampanje blaćenja novinara i ometanje izveštavanja, uključujući i onemogućavanje prisustva na predizbornim skupovima SNS-a.⁷⁰ Na septembarskom sastanku Stalne radne grupe za bezbednost novinara, koju čine predstavnici iz Ministarstva unutrašnjih poslova, tužilaštva i novinarskih udruženja, Vrhovno javno tužilaštvo je saopštilo da je u prvih osam meseci 2026. godine formirano 99 predmeta koji se odnose na bezbednost novinara i medijskih radnika, pri čemu je samo jedan okončan pravosnažnom osuđujućom presudom.⁷¹

Ustav jemči slobodu izražavanja i zabranjuje cenzuru. Kleveta je dekriminalizovana 2012. godine, ali je uvreda i dalje krivično delo. Zabeležene kazne uključuju novčane kazne do 450.000 dinara (3.850 evra) i zabranu obavljanja uredničke dužnosti u trajanju do jedne godine.⁷² Građanske parnice za klevetu i strateške tužbe protiv učešća javnosti (tzv. SLAPP tužbe), uključujući postupke koje pokreću visoki državni funkcioneri i privredni subjekti bliski vlastima, stvaraju pravni i finansijski pritisak na istraživačke novinare.⁷³

Tokom izborne kampanje, emiteri moraju obezbediti nediskriminatorno izveštavanje o izborima, jasno označiti političko oglašavanje i primenjivati jednake uslove za oglašavanje. Javni medijski servisi dužni su da obezbede jednako i uravnoteženo predstavljanje izbornih lista. Do sada su emitovali isključivo materijale izborne kampanje koje su dostavili sami učesnici na izborima, besplatno ih prikazujući u okviru glavnih dnevnih informativnih emisija. Iako ne postoji zakonska

⁶⁷ U [Izveštaju Evropske komisije o vladavini prava za 2026. godinu](#) navodi se da u pogledu javnih medijskih servisa „i dalje postoji zabrinutost zbog ograničenog pluralizma i pristrasnog izveštavanja u korist vlasti”. U [Upozorenju Parlamenta Saveta Evrope 156/2026](#) ukazuje se na „sistemske pretnje po nezavisnost i mandat javnih servisa”, uz isticanje „izražene pristrasnosti u korist vladajuće stranke, uključujući ograničenu zastupljenost glasova opozicije i obimno, uglavnom nekritičko praćenje događaja u organizaciji vlasti i zvaničnih izjava”. Misija za posmatranje izbora ODIHR-a je zabeležila da je u periodu od 28. septembra do 4. oktobra čak do 36 emitera, prvenstveno regionalnih, svakodnevno u udarnom terminu prenosilo celokupne tridesetominutne govore Aleksandra Vučića sa skupova SNS-a.

⁶⁸ Televizije *N1* i *Nova S* [uklonjene su](#) iz ponude operatora *Total TV* i *Net TV Plus* nakon što je *Telekom Srbija* preuzeo ove platforme 2025. godine.

⁶⁹ Dana 24. septembra 2026. godine, 16 novinarskih udruženja, medijskih kuća i organizacija civilnog društva ukazalo je na neovlašćeno zemaljsko emitovanje televizija *Informer TV* i *Kurir TV* i [zahtevalo je](#) od REM-a i *Telekoma Srbije* da preduzmu odgovarajuće mere.

⁷⁰ U avgustu 2026. godine, Nezavisno udruženje novinara Srbije (NUNS) [zabeležilo je](#) 29 incidenata, uključujući četiri fizička napada na novinare i 16 slučajeva pretnji smrću i pretnji po fizičku bezbednost. U periodu između 18. i 23. septembra 2026. godine, novinarska udruženja prijavila su šest slučajeva ometanja ili zastrašivanja lokalnih novinara od strane pristalica i funkcionera SNS-a na stranačkim skupovima.

⁷¹ U februaru 2025. godine, pet od šest novinarskih udruženja zamrzlo/suspendovalo je svoje učešće u Radnoj grupi, navodeći kao razlog izostanak institucionalne reakcije.

⁷² U decembru 2025. godine, glavna i odgovorna urednica portala „*Novosti*” Andrijana Nešić [prvostepeno je osuđena](#) na novčanu kaznu od 450.000 dinara i jednogodišnju zabranu obavljanja uredničke dužnosti.

⁷³ U izveštaju Koalicije protiv SLAPP tužbi u Evropi (CASE) za 2025. godinu [zabeleženo je](#) 13 SLAPP tužbi podnetih u Srbiji tokom 2024. godine, uz napomenu da Srbija nije pokrenula zakonodavni proces za donošenje propisa protiv SLAPP tužbi.

obaveza organizovanja debata, nekoliko emitera, uključujući RTS, organizovalo je više od osam debata tokom izveštajnog perioda.⁷⁴

Regulatorno telo za elektronske medije (REM) vrši nadzor nad emiterima i odlučuje po prijavama. Savet REM-a ima devet članova, od kojih je osam popunjeno. Dana 22. septembra, Savet je izabrao predsednika, čime je okončana dugotrajna blokada u rukovođenju koja je dovela do nagomilavanja velikog broja nerešenih predmeta. REM je 9. septembra započeo nadzor nad 11 televizijskih pružalaca medijskih usluga, koristeći uzorak za nadzor iz 2023. godine.⁷⁵ Dana 28. septembra, predlog za proširenje uzorka za nadzor medija, kojim bi se između ostalog obuhvatila i televizija *Informer TV*, nije usvojen nakon glasanja u kom je rezultat bio četiri prema četiri.⁷⁶ Misija za posmatranje izbora ODIHR-a je 27. septembra započela kvantitativni i kvalitativni nadzor nad osam televizijskih kanala.⁷⁷

XI. REŠAVANJE IZBORNIH SPOROVA

Republička izborna komisija (RIK) odlučuje po prigovorima na odluke, delovanje i propuste organa za sprovođenje izbora, pri čemu se rokovi za podnošenje i odlučivanje po prigovorima kreću od 48 do 72 časa.⁷⁸ Aktivna legitimacija varira u zavisnosti od predmeta spora, pri čemu podnosioci izbornih lista i kandidati uglavnom uživaju široku legitimaciju, dok birači mogu pobijati odluke samo u slučajevima izričito propisanim zakonom. Odluke RIK-a podležu sudskoj kontroli pred Upravnim sudom. Ustavni sud je nadležan da odlučuje o izbornim sporovima za koje zakonom nije određena nadležnost drugog suda i može poništiti izbore u celini ili delimično ukoliko su nepravilnosti značajno uticale na izborne rezultate.⁷⁹ Izmenama i dopunama Zakona o Ustavnom sudu iz maja 2026. godine uveden je rok od 20 dana za odlučivanje o izbornim sporovima, dok je rok u kom je nadležni organ za sprovođenje izbora dužan da Sudu dostavi odgovor i prateću dokumentaciju skraćen sa osam na tri dana.⁸⁰ Nekoliko sagovornika MPI ODIHR-a izrazilo je zabrinutost u pogledu nezavisnosti pravosuđa.⁸¹

RIK razmatra prigovore na javnim sednicama i do sada je blagovremeno objavljivao odluke u svom onlajn registru, zajedno sa odlukama Upravnog suda gde je to bilo primenjivo. Do 7. oktobra, RIK je razmotrio 21 prigovor, od kojih su dva usvojena po žalbi, dok je pet odbačeno zbog neispunjavanja

⁷⁴ RTS je takođe pozvao Iliju Srdanovića („Studentska lista”), Aleksandra Vučića („Ujedinjena Srbija”) i Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost (CRTA) na zajedničku debatu. CRTA je odbila poziv, ističući svoju ulogu posmatrača izbora, a ne učesnika. Gospodin Srdanović [je odbio](#) poziv, tražeći umesto toga tematsku debatu između stručnih kandidata sa navedenih lista.

⁷⁵ MPI ODIHR-a obaveštena da je Savet REM-a pokrenuo 11 postupaka na osnovu prijava koje su podnela fizička i pravna lica. Nadležni organi su takođe primetili da su pojedini pružaoci medijskih usluga koji posluju u Srbiji registrovani u inostranstvu, te da stoga izlaze iz okvira nadležnosti REM-a.

⁷⁶ Četiri člana REM-a su nakon toga [tvrdila](#) da su njihove kolege promenile svoj raniji pismeno izražen stav u prilog proširenju uzorka, što su pripisali direktnom političkom uticaju. Predsednik REM-a je [branio](#) ovu odluku, navodeći nedostatak unutrašnjih kapaciteta za proširenje uzorka za nadzor.

⁷⁷ Uzorak MPI ODIHR-a za nadzor medija obuhvata praćenje programa u udarnom terminu (od 18.00 do 24.00 časa) na pet televizijskih kanala sa nacionalnom zemaljskom pokrivenošću (*RTS1*, *TV Pink*, *TV Happy*, *TV Prva*, *TV B92*) i tri kablovske televizije (*Informer*, *NI* i *Nova S*).

⁷⁸ Zahtevi za poništavanje rezultata glasanja na biračkom mestu podnose se nadležnim lokalnim izbornim komisijama (LIK).

⁷⁹ Stav je Ustavnog suda da on ne postupa kao trećestepeni sud u rešavanju izbornih sporova i da ne odlučuje u predmetima u kojima je na drugi način obezbeđena delotvorna sudska zaštita izbornih prava. Stoga Sud svoju nadležnost smatra „sporednom”, a ne supsidijarnom, iako praktični obim takve preostale nadležnosti ostaje nedefinisan.

⁸⁰ Izmenama i dopunama je takođe produžen maksimalni rok za sprovođenje ponovljenih izbora sa 10 na 30 dana nakon što Ustavni sud poništi izborne rezultate.

⁸¹ U svom [izveštaju o vladavini prava za 2026. godinu](#), Evropska komisija je ukazala je na nizak nivo poverenja najšire javnosti u nezavisnost pravosuđa.

formalnih uslova.⁸² Većina predmeta odnosila se na proglašenje kandidatskih lista i imenovanje članova LIK-a u proširenom sastavu.⁸³ Upravni sud je primio deset žalbi i potvrdio devet odluke RIK-a, odbacivši jednu kao neblagovremenu.⁸⁴

Agencija za sprečavanje korupcije odlučuje po prijavi u vezi sa zloupotrebom javnih resursa i službenog položaja od strane javnih funkcionera, kao i o povredama propisa o finansiranju izborne kampanje, a može postupati i po službenoj dužnosti. Tokom izbornih kampanja, o prijavama koje se odnose na navodne povrede koje učine javni funkcioneri prema Zakonu o sprečavanju korupcije odlučuje se u roku od pet dana, dok se o prijavama u vezi sa finansiranjem izborne kampanje prema Zakonu o finansiranju političkih aktivnosti odlučuje u roku od tri dana.⁸⁵ Nakon izmena i dopuna zakona iz jula 2026. godine, odluke donesene na osnovu ZFPA podležu hitnoj sudskoj kontroli, pri čemu Upravni sud odlučuje u roku od 72 časa, dok takav rok nije propisan za sudsku kontrolu odluka donetih na osnovu ZSK. Agencija razmatra predmete na sednicama zatvorenim za javnost i ne vodi javni registar prijava. Odluke o postupcima pokrenutim po prijavama i odluke o izricanju mera dostupne su na njoj internet prezentaciji. Do danas, ASK je izrekla mere upozorenja za 17 funkcionera, od čega pet po prijavama.⁸⁶ Tri prijave su odbijene kao neosnovane.⁸⁷ Prema informacijama dostavljenim Posmatračkoj misiji ODIHR-a, više prijava je i dalje u postupku rešavanja.

XII. DOMAĆI I MEĐUNARODNI POSMATRAČI

Zakon predviđa domaće i međunarodne posmatrače tokom izbora.⁸⁸ Domaćim posmatračima mora se omogućiti nesmetan pristup celokupnom izbornom procesu, uključujući, u skladu sa nedavnim izmenama i dopunama zakona, pristup podacima o registraciji birača i pravo na prisustvovanje sednicama Komisije za reviziju Biračkog spiska.

⁸² RIK je odbacio dva prigovora zbog nedostatka aktivne legitimacije, smatrajući da birači mogu osporavati odluke RIK-a samo u slučajevima izričito propisanim zakonom, te da se to ne odnosi na odluke kojima se utvrđuje status izborne liste nacionalne manjine. U jednom predmetu, RIK je konstatovao da birač nema aktivnu legitimaciju za osporavanje odluke LIK-a o određivanju biračkih mesta. U dva usvojena prigovora, RIK je poništio sopstvenu odluku o proglašenju izborne liste „Čale, ovo je za tebe – Petar Đurić” zbog nedovoljnog broja važećih potpisa podrške.

⁸³ Sedam prigovora osporavalo je proglašenje izborne liste „Aleksandar Vučić – Ujedinjena Srbija”, prigovarajući korišćenju imena predsednika u nazivu liste i navodeći da je njegova povezanost sa izbornom listom nespojiva sa funkcijom predsednika Republike. Četiri prigovora odnosila se na izborne liste nacionalnih manjina, uključujući osporavanje statusa nacionalne manjine listi „Rasim Ljajić – Ljudski (SDP-CDP)” sa obrazloženjem da su njen nosilac i pojedini kandidati ranije bili povezani sa političkom strankom koja ne predstavlja nacionalnu manjinu, te da su navodno i dalje njeni aktivni članovi, što je kriterijum koji, prema izmenjenom zakonodavstvu, može onemogućiti dodeljivanje statusa izborne liste nacionalne manjine.

⁸⁴ U predmetu koji se odnosio na status nacionalne manjine liste „Rasim Ljajić – Ljudski (SDP-CDP)”, Upravni sud je presudio da aktivno članstvo u stranci koja nije stranka nacionalne manjine treba procenjivati na osnovu ukupnog i kontinuiranog javnog političkog delovanja u korist te stranke, kao što su učešće u njenim izbornim kampanjama, distribucija promotivnog materijala i komunikacija sa biračima.

⁸⁵ Rok za odlučivanje o prijavama računa se od trenutka kada su stranke u postupku obaveštene o postupku koji se vodi protiv njih.

⁸⁶ Ti slučajevi obuhvatali su učešće u stranačkim aktivnostima tokom radnog vremena i objavljivanje promotivnog materijala liste „Ujedinjena Srbija” na nalogu na društvenim mrežama koji se koriste u službenom svojstvu.

⁸⁷ U jednoj prijavi tvrdilo se da je kandidatkinja sa liste „Grupa građana: Studentska lista – Studenti pobeđuju” tokom kampanje koristila službeni univerzitetski imejl nalog za koordinaciju finansijske pomoći zaposlenima na fakultetu preko „Solidarne mreže”. ASK je utvrdila da je ta aktivnost preduzeta individualno, da nije organizovana niti finansirana od strane grupe građana, niti je promovisala izbornu listu ili pozivala na glasanje. Povodom prijave u kojoj se navodilo da je SNS koristio vozilo javnog preduzeća („Indija put”) za prevoz materijala za kampanju, ASK je konstatovala da nema dovoljno dokaza za utvrđivanje povrede zakona, na osnovu izjava koje su dostavile navedene strane.

⁸⁸ Organizacije civilnog društva registrovane za ostvarivanje ciljeva u oblasti izbora utvrđenih statutom mogu imenovati posmatrače najkasnije sedam dana pre dana održavanja izbora. Međunarodni posmatrači moraju biti imenovani najkasnije 10 dana pre dana održavanja izbora.

Do 7. oktobra, RIK je akreditovao tri grupe domaćih posmatrača i dve međunarodne i strane organizacije.⁸⁹ Pojedine organizacije građanskog društva, uključujući Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost (CRTA) i Centar za slobodne izbore i demokratiju (CeSID), započele su dugotrajno posmatranje izbora na teritoriji cele zemlje i nameravaju da rasporede posmatrače na sam dan izbora. Biro za društvena istraživanja (BIRODI) i Transparentnost Srbija obavestili su Posmatračku misiju ODIHR-a da će se usredsrediti na medije, odnosno na finansiranje izborne kampanje.

Pojedini predstavnici organizacija civilnog društva obavestili su MPI ODIHR-a o sve izraženijoj netrpeljivosti i sve većem zastrašivanju usmerenom prema civilnom društvu, što odvraća građane od učesća i stvara probleme za nezavisno posmatranje izbora. Zbog slučajeva nasilja koje su doživeli tokom nedavnih lokalnih izbora, organizacije civilnog društva izražavaju zabrinutost za bezbednost svojih posmatrača.⁹⁰ Organizacije domaćih posmatrača takođe su izvestile da su izložene javnom pritisku, kao i fizičkim i verbalnim napadima od strane predstavnika vladajućih stranaka.⁹¹

XIII. AKTIVNOSTI MISIJE ZA POSMATRANJE IZBORA ODIHR-A

Misija za posmatranje izbora ODIHR-a otvorena je u Beogradu 16. septembra. Posmatračka misija ODIHR-a uspostavila je redovne kontakte sa RIK-om, Ministarstvom spoljnih poslova i drugim visokim državnim funkcionerima, kandidatima i drugim predstavnicima političkih stranaka, pokreta, medija, civilnog društva i međunarodne zajednice.

Parlamentarna skupština OEBS-a (PS OEBS) najavila je nameru da uputi posmatračku delegaciju radi posmatranja izbornog dana. Žil Bom (Gilles Baum, Luksemburg) imenovan je za specijalnog koordinatora, dok je Federika Onori (Federica Onori, Italija) imenovana za šefa delegacije PS OEBS-a.

*Engleska verzija ovog izvještaja jedini je zvanični dokument.
Nezvanični prevod dostupan je na srpskom jeziku.*

⁸⁹ RIK je ukupno akreditovao 205 domaćih i 47 međunarodnih posmatrača.

⁹⁰ Na primer, domaći posmatrači fizički su napadnuti [Mionici u novembru 2025. godine](#) i [u Boru u martu 2026. godine](#). Tokom lokalnih izbora 2026. godine, [domaći](#) i [međunarodni](#) posmatrači takođe su uočili veliko prisustvo politički pristrasnih ili lažnih posmatrača bez ikakvog prethodnog iskustva ili metodologije, koji su uticali na sam izborni proces.

⁹¹ Dana 29. septembra, Aleksandar Vučić je na televiziji [TV Informer](#) kritikovao jednu od domaćih posmatračkih organizacija civilnog društva, izjavivši da ona predstavlja „zapadne službe” i navodeći njeno aktivno učesće u „obojenoj revoluciji”.